تلاوتِ قرآنءِ مسلمان

24-May 2018

هفتيوار سنتن ڀري اجتماع ۾ ٿيڻ وارو

سُنّتن ڀريو بيان

(For Islamic Brothers)

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الۡمُرۡسَلِيۡنَ

اَمَّا بَعۡدُ فَاَعُوۡذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيۡطٰنِ الرَّجِيۡمِ ؕ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ؕ

تلاوتِ قرآن ۽ مسلمان

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيۡكَ يَا رَسُوۡلَ الله وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصۡحٰبِكَ يَا حَبِيۡبَ الله

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيۡكَ يَا نَبِيَّ الله وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصۡحٰبِكَ يَا نُوۡرَ الله

نَوَيۡتُ سُنَّتَ الۡاِعۡتِكَافِ

(مون سنّتِ اعتڪاف جي نيّت ڪئي)

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! جڏهن به مسجد ۾ داخل ٿيو، ياد اچڻ تي اعتڪاف جي نيت ڪري ونو، جيستائين مسجد ۾ رهندؤ اعتڪاف جو ثواب ملندو رهندو. ياد رکو! مسجد ۾ کائڻ، پيئڻ، سمهڻ يا سحري، افطاري ڪرڻ، ايستائين جو آبِ زم زم يا دَم ڪيل پاڻي پيئڻ جي به شرعاً اجازت ناهي، البت جيڪڏهن اعتڪاف جي نيت هوندي ته اهي سڀ شيون ضمناً جائز ٿي وينديون. اعتڪاف جي نيت به صرف کائڻ، پيئڻ يا سمهڻ جي لاءِ نه هئڻ گهرجي بلڪ ان جو مقصد الله تعاليٰ جي رِضا هجي. ”فتاوي شامي“ ۾ آهي: جيڪڏهن ڪو مسجد ۾ کائڻ پيئڻ يا سمهڻ چاهي ته اعتڪاف جي نيت ڪري، ڪجھ دير ذِڪرُالله ڪري پوءِ جو چاهي ڪري (يعني هاڻي چاهي ته کائي پي يا سمهي سگهي ٿو).

دُرُود شريف جي فضيلت

نُور جي پيڪر، تمام نبين جي سَروَر صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جو فرمانِ عاليشان آهي: توهان پنهنجن مجلسن کي مون تي دُرُود پاڪ پڙهي سينگاريو ڇوته اوهان جو مون تي دُرُود پڙهڻ بروزِ قيامت توهان لاءِ نُور هوندو.

(فردوس الاخبار،۱/ ۴۲۲، حديث: ۳۱۴۹)

وہ سلامت رہا قِیامت میں　　پڑھ لئے جس نے دل سے چار سلام

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب!　　صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! ثواب حاصل ڪرڻ خاطر بيان ٻڌڻ کان پهريان سٺيون سٺيون نِيّتون ڪري وٺون ٿا. فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ: "نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِهٖ" يعني مسلمان جي نِيّت ان جي عمل کان بهتر آهي.

(المعجم الكبير،سهل بن الساعدي...الخ ج 6، ص 185، الحديث: 5942)

ٻہ مدني گُل:(1) بغير سٺي نيّت جي ڪنهن بہ نيڪ عمل جو ثواب ناهي ملندو. (2) جيتريون سٺيون نِيّتون وڌيڪ، اوترو ثواب بہ وڌيڪ.

بيان ٻڌڻ جون نِيّتون

✿ نگاهون جهڪائي پوري توجه سان بيان ٻڌندس ✿ ٽيڪ لڳائي ويهڻ بدران علمِ دين جي تعظيم خاطر جيترو ٿي سگهيو ٻئي گوڏا وچائي ويهندس ✿ ضرورت پوڻ تي ٻين جي لاءِ سِرڪي جاءِ ڪشاده ڪندس ✿ ڌِڪو وغيره لڳو تہ صبر ڪندس، گهوري ڏسڻ ۽ اٽڪڻ کان بچندس ✿ صَلُّوا عَلَي الحَبِيب! اُذْكُرُوْاالله ، تُوبُوا اِلَي الله! وغيره ٻڌي ثواب ڪمائڻ ۽ صدا لڳائڻ وارن جي دِل جوئي جي لاءِ بلند آواز سان جواب ڏيندس ✿ بيان کان پوءِ پاڻ اڳتي وڌي سلام، مصافحو ۽ انفرادي ڪوشش ڪندس.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ملائڪ تلاوت ٻڌڻ ايندا رهيا

حضرت سَيدُنا ابو سَعِيد خدر يرَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ فرمائن ٿا تہ حضرت سَيدُنا اُسَيد بن حُضَير رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ هڪ رات پنهنجي اِصطبل(گهوڙن ٻڌڻ جي جاءِ) ۾ قرآنِ مجيد جي تلاوت فرمائي رهيا هئا تہ سندن گهوڙو اڇلڻ لڳو. انهن ٻيهر قرآن جي تلاوت شروع ڪئي تہ گهوڙو ٻيهر اُڇلڻ لڳو، ٽئين ڀيري بہ ائين ئي ٿيو. حضرت سَيدُنا اُسَيد بن حُضَير رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ فرمائن ٿا تہ مون کي خدشو ٿيو تہ ڪٿي گهوڙو (منهنجي پٽ) کي نہ چيڀاٽي ڇڏي، تنهنڪري مان گهوڙي کي پڪڙڻ جي لاءِ ٻينس تہ مون ڏٺو تہ منهنجي مٿي تي هڪ ڇٽي سايوڪري بيٺي آهي جنهن ۾ چراغ روشن آهي، پوءِ اها فضا ۾ گم ٿي منهنجي نگاهن کان غائب ٿي وئي. صبح جي وقت مان سرڪارِمدينہصَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جي بارگاهہ ۾ حاضر ٿي عرض ڪيو: يارَسُولَ اللّٰہصَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ! مان گذريل رات پنهنجي اِصطبل ۾ قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪري رهيو هئس تہ منهنجو گهوڙو اُڇلڻ لڳو. جڏهن مان ٻاهر آيس تہ مون پنهنجي مٿي تي هڪ ڇٽي کي سايو ڪندي ڏٺو جنهن ۾ چراغ رو شن هئا، پوءِ اها فَضا ۾ بُلند ٿيندي وئي ايستائين جو منهنجي نگاهن کان پري ٿي وئي، ان وقت (مهنجو پٽ) گهوڙي جي ويجهو هو مون کي خوف محسوس ٿيو تہ ڪٿي گهوڙو ان کي چيڀاٽي نہ ڇڏي. اهو ٻڌي تاجدارِ رِسالت صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جن ارشاد فرمايائون: اهي ملائڪ هئا جيڪي تنهنجي قِرأت ٻڌڻ جي لاءِ آيا هئا جيڪڏهن توهان تلاوت ڪندا رهو ها تہ صبح ماڻهو انهن کي ڏسن ها ۽ انهن مان ڪو بہ پوشيده نہ رهي ها.

(مسلم،ڪتاب صلاة المسافرين،باب نزول السکينة...الخ،رقم:٧٩٦،ص ٣١١ ملتقطاً)

دے شوقِ تلاوت دے ذوقِ عبادت رہوں باوضو میں سدا یاالٰہی

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تلاوت جي فضيلت

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! هن حڪايت مان معلوم ٿيو ته جنهن هنڌ تي قرآنِ ڪريم جي تلاوت ڪئي ويندي آهي اتي رَحمَت جي ملائڪن جو نُزول ٿيندو آهي، ان هنڌ تي الله پاڪ جي رَحمتن جي برسات ٿيندي آهي، تلاوتِ قرآن جي برڪت سان آس پاس رهڻ واري مَخلوق کي قُدرت جا نَظارا به ڏسڻ ۾ ايندا آهن، جيئن ته اوهان پڙهيو ته هڪ صحابي رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ تلاوت ڪندو رهيو ۽ سندن گهوڙو ملائڪن جو نَظارو ڪندو رهيو ۽ اُن صحابي رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ به هڪ روشن چراغ جي صورت ۾ ملائڪن کي ملاحظ فرمايو. ياد رکو! قرآنِ ڪريم الله پاڪ جو نهايت ئي مبارڪ ۽ با برڪت ڪلام آهي، هن جو پڙهڻ، پڙهائڻ، ٻڌڻ، ٻڌائڻ سڀ ثواب جا ڪم آهن نه صرف ان جي تلاوت ڪرڻ ثواب جو ڪم آهي بلڪ ان جي زيارت ڪرڻ به عبادت آهي جيئن ته حديثِ پاڪ ۾ آهي:اَلنَّظْرُ فِي الْمُصْحَفِ عِبَادَةٌ يعني قرآنِ مجيد کي ڏسڻ عبادت آهي.(شعب الايمان،باب في بر الوالدين، ۶/۱۸۷، حديث: ۷۸۶۰) اهو ئي سبب آهي ته نبي پاڪ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ وقت بوقت پنهنجي صحابهٔ ڪرام عَلَیہِمُ الرِّضْوَان کي قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪرڻ جي ترغيب ڏياري ۽ ڪوڙ حديث سڳورين ۾ ان جون فضيلتون به بيان ڪيون آهن. جيڪي ماڻهو ڪثرت سان قرآنِ پاڪ پڙهندا آهن انهن تي اِنعاماتِ خُداوندي جي ڪهڙي ڇماڇم برسات ٿيندي آهن، اچو! هن باري ۾ ٽي (3) حديث سڳوريون ٻڌڻ جي سعادت حاصل ڪيون ٿا،

جنتي لباس پارايو ويندو

1. ارشاد فرمايائون: قيامت جي ڏينهن قرآن پڙهڻ وارو ايندو ته قرآن عرض ڪندو: يا ربّ ڪريم! هن کي حُلّہ (يعني جنتي لباس) پاراءِ ته هن کي ڪرامت جو حُلّو (يعني بزرگي وارو جنتي لباس) پارايو ويندو، وري قرآن عرض ڪندو: يا ربّ ڪريم! ان ۾ اضافو فرماءِ ته ان کي ڪرامت جو تاج پارايو ويندو، وري قرآن ڪريم عرض ڪندو: يا رب ڪريم! ان سان راضي ٿي وڃ، ته الله پاڪ ان سان راضي ٿي ويندو، پوءِ قرآن پڙهڻ واري کي چيو ويندو: قرآن پڙهندو وڃ ۽ جنت جا درجا طئي ڪندو وڃ ۽ هر آيت تي ان کي هڪ نعمت ڏني ويندي.
(ترمذي،ڪتاب فضائل القرآن،باب ما جآء في من قرأ ...الخ، ۴۱۹/۴، حديث:۲۹۲۴)

خزاني کان افضل

2. ارشاد فرمايائون: الله پاڪ قرآن ٻُڌڻ واري کان دنيا جون مصيبتون پري ڪندو آهي ۽ قرآن پڙهڻ واري کان آخرت جون مصيبتون پري ڪندو آهي. قرآنِ پاڪ جي هڪ آيت ٻڌڻ سون جي خزاني کان بهتر آهي، ان جي هڪ آيت پڙهڻ عرش جي هيٺ موجود سمورين شين کان افضل آهي.(مسند الفردوس، ۲۵۹/۵ ، حديث: ۸۱۲۲)

هڪ اکر تي ڏهه نيڪيون

3. ارشاد فرمايائون: جيڪو شخص ڪتابُ الله جو هڪ اکر پڙهندو، ان کي هڪ نيڪي ملندي جيڪا ڏهن جي برابر هوندي. آئون اهو نه ٿو چوان الٓمٓ هڪ اکر آهي، بلڪ اَلِف هڪ اکر، لام هڪ اکر ۽ ميم هڪ اکر آهي.
(ترمذي، ڪتاب فضائل القرآن،باب ما جآء في من قرأ ...الخ،۴۱۷/۴، حديث:۲۹۱۹)

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! بيان ڪيل احاديثِ مبارڪ مان معلوم ٿيو ته قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪرڻ ۽ ٻُڌڻ سان دنياوي مصيبتون، پريشانيون پري ٿينديون

آهن، مسلمان تڪليفن (Troubles) ۽ بلائن کان محفوظ رهندا آهن، قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪرڻ دنياوي مال ۽ دولت کان بهتر آهي بلڪ قرآنِ پاڪ جي هڪ اکر پڙهڻ تي 10 نيڪين جو ثواب ملندو آهي. ۽ اهو به معلوم ٿيو ته جيڪي ماڻهو الله پاڪ جو ڪلام پڙهندا رهندا آهن انهن جي دلين کي سڪون ۽ اطمينان حاصل ٿيندو آهي، اهڙن خوش نصيب ماڻهن تي انوار و تجليات جي ڇما ڇم برسات ٿيندي آهي، آخرت ۾ انهن کي جنت ۾ داخل ڪيو ويندو آهي ايستائين جو انهن کي قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪرڻ مُطابق جنت جا درجات طئي ڪرايا ويندا. تنهنڪري اسان کي روزانو وقت ڪڍي خُوش دِلي سان قرآنِ ڪريم جي تلاوت ڪرڻ جي عادت (Habit) بڻائڻ گهرجي ته جيئن اسان به قرآنِ پاڪ جون برڪتون حاصل ڪري سگهون.

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! اسان ڪيترا خوش نصيب آهيون جو الله پاڪ اسان کي هڪ ڀيرو ٻيهر ماهِ رمضان جون مدني بهارون ڏسڻ نصيب ڪيون، ياد رکو! ماهِ رمضان"ماهِ نزولِ قرآن(قرآن جي نازل ٿيڻ جو مهينو)" به آهي. جيڪڏهن اسان هن مبارڪ مهيني ۾ به تلاوتِ قرآنِ نه ڪري سگهيا سين ته ڪيتري وڏي محرومي آهي، هي ئي اهو مبارڪ مهينو آهي جو جنهن ۾ نفل جو ثواب فرض جي برابر ۽ فرض جو ثواب 70 ڀيرا وڌايو ويندو آهي. هن مبارڪ مهيني جي اچڻ کان فائدو ڪڻندي، اچو اسان به نيت ڪريون ٿا ته خاص ڪري ماهِ نزولِ قرآن ۾ ڪثرت سان تلاوتِ قرآن جي سعادت حاصل ڪنداسين. روزانو هڪ وقت مقرر ڪري ڇڏيو مثال طور هن ٽائم کان هن ٽائم تائين مان ايتري قرآن جي تلاوت جي سعادت حاصل ڪندس. حضرت سيدنا عبدالله بن عمر رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا روزانو جي لاءِ تلاوتِ قرآن جي هڪ مقدار مقرر ڪري ڇڏي هئي. ان مقدارِ تلاوت جي بغير پاڻ ڪنهن سان ڳالهه ٻول نه ڪندا هئا.

جيڪڏهن اسان قرآنِ ڪريم پڙهڻ نہ ٿا ڄاڻُون تہ پڙهڻ سکون. جيڪڏهن پڙهڻ ڄاڻون ٿا تہ ٻين کي سيکاريون. مسلمانن جي هڪ تعداد اهڙي بہ هوندي آهي جيڪا صرف ماهِ رمضان ۾ ئي مسجدن جو رخ ڪندي آهي، خاص ڪري مسلمانن کي اهتمام سان نماز سيکاري وڃي، قرآنِ ڪريم سيکاريو وڃو، هي تمام وڏي نيڪي آهي، جيڪڏهن اسان جي ٿوري ڪوشش سان ڪو نمازي بڻجي وڃي، درست قرآنِ ڪريم پڙهڻ وارو بڻجي وڃي تہ الله پاڪ جي رحمت مان اميد آهي تہ بيشمار ثواب ملندو.

يہی ہے آرزو تعلیمِ قرآں عام ہو جائے تلاوت کرنا میرا کام صبح و شام ہو جائے

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تلاوت جو ذوق ۽ بُزُرگانِ دِين

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! اسان جي بُزُرگ سڳورن سڄي زندگي سرڪارِ مدينہ صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي فرمانن تي عمل ڪندي گُذاري، اهي خوش نصيب فرضن جي ادائيگي سان گڏوگڏ سُنَّت ۽ مُستَحَبّ بہ پابندي سان اَدا ڪندا هئا، شوق ۽ مَحبَّت سان خوب شب بيداري ڪندا ها(يعني رات جو جاڳي ڪري الله پاڪ جي عبادت ڪندا ها)، ڏينهن جو روزو ۽ راتين ۾ قيام ڪندا ها. اهي نيڪ سيرت ماڻهو پاڻ بہ قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪثرت سان ڪندا ها ۽ ماڻهن کي بہ قرآنِ پاڪ جي تعليم ڏيندا ها. اچو! ترغيب لاءِ بُزُرگ سڳورن جا ڪجھ واقعا ٻڌون ٿا تہ جيئن اسان جو بہ ذهن (Mind) بڻجي ۽ اسان بہ بزرگانِ دين جي نقشِ قدم تي هلندي وڌ کان وڌ تلاوتِ قرآنِ ڪريم ڪرڻ وارا ۽ ٻين کي پڙهائڻ وارا

ٻڌجي وڃون،

عبادت ۽ رياضت ڏسي قبول اسلام

امير المومنين حضرت سَيِدُنا ابوبڪرصديق رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ابتداءِ اسلام ۾ پنهنجي گهر جي صحن ۾ هڪ مسجد ٺاهي هئي، جتي پاڻ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ قرآنِ پاڪ جي تلاوت ۽ نماز پڙهندا هئا. ماڻهو اهو پرڪيف منظر ڏسي سندن جي چوڌاري گڏ ٿي ويندا هئا، سندن جي تلاوتِ قرآن، عبادت و رياضت ۽ خوفِ خدا ۾ روئڻ ماڻهن کي تمام گهڻو متاثر ڪندو هو، سندن هن عمل سبب ڪيئي ماڻهو اسلام ۾ داخل ٿيا. (الرياض النضرة، ۹۲/۱)

صحابہ ڪرام جو اندازِ تلاوت

حڪيمُ الاُمَّت حضرت مفتي احمد يار خان نعيمي رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ فرمائن ٿا: (اميرالمومنين) حضرت سَيِدُنا عُثمانِ غني رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ هڪ رات ۾ ختمِ قرآن ڪندا هئا. حضرت سَيِدُنا داؤد عَلَیْہِ السَّلَام ڪجھ منٽن ۾ زبور ختم ڪندا هئا. (مرآۃ المناجیح، ۲۷۰/۳) حضرت سَيِدُنا علي المرتضيٰ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ گهوڙي تي سوار ٿيڻ مهل هڪ پير رِڪاب ۾ رکندا هئا ۽ قرآنِ مجيد شروع ڪندا هئا ۽ ٻيو پير رِڪاب ۾ رکي گهوڙي جي زين(سنج) تي ويهڻ تائين ايتري دير ۾ هڪ قرآنِ مجيد ختم ڪندا هئا.(شواهد النبوة، رڪن سادس دربيان شواهد ودلايلي...الخ، ص۲۱۲)

واھ ڇا ڳالھ ڪجي عاشقِ قرآن جي

حضرتِ سَيدُنا ثابِت بُناني رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْہ روزانو هڪ ڀيرو قرآن پاڪ ختم فرمائيندا هئا. پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْہ سدائين ڏينهن جو روزو رکندا ۽ سڄي رات قِيام (يعني عبادت) ڪندا هئا، جنهن مسجد وٽان لنگهندا هئا ان ۾ ٻه رڪعتون ”تَحِيَّةُ المسجِد“ ضرور پڙهندا هئا. تحديثِ نعمت طور فرمائن ٿا: مون جامع مسجد جي هر ٿنڀي وٽ قرآن شريف جو ختمو ڪيو ۽ الله پاڪ جي بارگاهه ۾ گريه و زاري ڪئي آهي. نماز ۽ تِلاوت سان کين خصوصي محبت هئي، سندن اهڙو نہ ڪرم ٿيو جو رشڪ اچي ٿو، منقول آهي: جڏهن بہ ماڻهو سندن مزارِ پرُ انوار جي ويجهو کان گذرندا هئا تہ قبر مبارڪ مان تلاوت جو آواز ٻڌڻ ۾ ايندو هو.

.(حلية الاولياء، ٢ /٣٦٤- ٣٦٦ ملتقطاً و ملخصاً)

جَبیں میلی نہیں ہوتی دَھن میلا نہیں ہوتا
غلامانِ محمد کا کفن میلا نہیں ہوتا

قرآن جي تلاوت ڪرڻ ۾ مقابلو

حضرت سَيدُنا شيخ بَهاءُالدّين زڪريا ملتاني رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْہ هڪ (ڀيري) رات جي وقت پنهنجي دوستن کيَ ارشاد فرمايائون: توهان مان ڪو اهڙو شخص آهي جيڪو اڄ جي رات ٻہ (2) رڪعت نماز پڙهي ۽ هڪ رڪعت ۾ مڪمل قرآن شريف پڙهي. اتي موجود حاضرين مان ڪنهن کي همت نہ ٿي. شيخ بهاءُ الدّين زڪريا رَحْمَةُ اللهِ تعالیٰ علیہِ پاڻ ٻينا ۽ ٻہ (2) رڪعت نماز شروع ڪئي. پهرين

رڪعت ۾ سڄو قرآنِ ڪريم ۽ چار (4) سيپارا وڌيڪ تِلاوت ڪئي ۽ ٻي رڪعت ۾ سوره اخلاص پڙهي ۽ نماز مڪمل ڪئي.

(فواد الفوائد مترجم، پانچویں مجلس،ص۶۲ **ملخصاً**)

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! بيان ڪيل بُزُرگانِ دين جي واقعن مان معلوم ٿيو ته الله پاڪ جا نيڪ ٻانها ڪيتري قدر شوق ۽ محبت سان تلاوت ڪندا هئا، ڏينهن رات ربّ ڪريم جو ڪلام پڙهندا رهندا هئا، الله پاڪ جي ڪلام سان ايتري قدر مَحَبَّت هئي جو ڪجهه ئي دير ۾ سڄي قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪندا هئا. پر افسوس! اڄ مسلمانن جي اڪثريت قرآنِ پاڪ جي تعليم کان اڻ ڄاڻ آهي، ڪن نادانن کي قرآنِ پاڪ ڏسي پڙهڻ به نٿو اچي، جن کي پڙهڻ اچي ٿو اهي به سالن تائين قرآنِ پاڪ کولي نٿا ڏسن، ڪيئي ڪيئي مهينا (Months) گذري ويندا آهن پر مسلمانن جا گهر تلاوت جي برڪت سان محروم رهندا آهن. اچو! اسان به نِيت ڪيون ٿا ته اڄ کان هنن حديث سڳورين تي عمل ڪندي ان نيڪ سيرت ماڻهن جي اَدائن کي اپنائيندي اسان پاڻ به قرآنِ پاڪ پڙهنداسين ۽ ٻين ماڻهن کي به قرآن ِ پاڪ پڙهڻ جي ترغيب ڏياريندا سين.

دعوت اسلامي عاشقان رسول جي اها مسجد ڀريو تحريڪ آهي جو جنهن جي مدني مقصد ۾ فيضان قرآن کي عام ڪرڻ جي ترغيب شامل آهي، اهو مدني مقصد ڇا آهي: اچو! اسان به دهرائي ونون ٿا” مون کي پنهنجي ۽ سڄي دنيا جي ماڻهن جي اصلاح جي ڪوشش ڪرڻي آهي“ اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ

هن مدني مقصد ۾ پنهنجي اصلاح سان گڏو گڏ سڄي دنيا جي ماڻهن جي اصلاح ڪرڻ جو مدني پيغام به ڏنو پيو وڃي، ماڻهن جي اصلاح ۾ تعليمِ قرآن جي هڪ بنيادي اهميت آهي، مسلمان ۽ قرآن گڏ گڏ آهن، قرآنِ ڪريم جي رهنمائي جي بغير ڪو منزل تائين ڪيئن پهچي سگهي ٿو؟ قرآن ڪريم کي ڇڏي ڪاميابي جي اميد ڪيئن رکي سگهجي ٿي؟ قرآنِ ڪريم هدايت جو چشمو آهي.

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ دعوتِ اسلامي مختلف انداز ۾ تعليم قرآن کي عام ڪرڻ جي ڪوشش ڪري رهي آهي تعليمِ قرآن کي عام ڪرڻ جي لاءِ هڪ انداز هي به آهي ته مختلف هنڌن ۽ مسجدن وغيره ۾ عام طور عشاء نماز کان پوءِ هزارين مدرسةُ المدينہ (بالغان) جي ترڪيب ٿيندي آهي جن ۾ وڏي عمر جا اسلامي ڀائر صحيح مَخارِج سان اکرن جي دُرُست ادائيگي سان قرآنِ ڪريم سکندا، دعائون ياد ڪندا ۽ وضو ۽ غسل ۽ نماز جي ضروري مسئلن جي مُفت تعليم حاصل ڪندا آهن. ان جي علاوه دُنيا جي مختلف مُلڪن ۾ اڪثر گهرن جي اندر تقريباً روزانو هزارين مدرسا بنام مدرَسة المدينہ (بالِغات) به لڳايا ويندا آهن جنهن ۾ اسلامي ڀنيرون قرآنِ پاڪ، نَماز ۽ سُنّتن جي مُفت تعليم حاصل ڪنديون ۽ دُعائون ياد ڪنديون آهن.

عطا ہو شوق مولیٰ مدرسے میں آنے جانے کا

خدایا ذوق دے قرآن پڑھنے اور پڑھانے کا

مدرسة المدينہ بالغان

اَلْحَمْدُ لِلّٰہ! مدرسة المدينہ بالغان جي ذريعي بالغ (وڏي عمر جي) اسلامي ڀائرن کي مختلف مقامن(مثال طور مسجدن، دفترن، مارڪيٽ دڪان وغيره) ۾ مختلف اوقات ۾ في سبيل الله ناظره قرآن جي تعليم سان گڏو گڏ نماز جا بنيادي مسائل ٻڌايا ويندا آهن، سنتون ۽ آداب سيکاريا ويندا آهن. ملڪ ۽ بيرونِ ملڪ مدرسة المدينہ بالغان جي تعداد تقريبا 13853 (تيرهن هزار اٺ سو ٽيونجاهہ) ۽ پڙهڻ وارن جي تعداد تقريبا 89043 (اٺانوي هزار ٽيتاليهہ) آهي

مدرسة المدينہ بالغات

جهڙي طرح وڏي عمر جي اسلامي ڀائرن ۾ تعليم قرآن عام ڪرڻ جو سلسلو جاري آهي، اهڙي طرح وڏي عمر جي اسلامي ڀينرن ۾ بہ قرآن پاڪ جي تعليم کي عام ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي پئي وڃي. مدرسة المدينہ بالغات ۾ پڙهڻ وارين جو تعداد تقريبا 63 هزار کان وڌيڪ آهي.

12 مدني ڪمن هڪ مدني ڪم "مدرسة المدينہ بالغان"

منا منا اسلامي ڀائرو! مدرسة المدينہ بالغان 12 مدني ڪمن مان روزانو جو هڪ مدني ڪم بہ آهي❖ مدرسة المدينہ بالغان جي برڪت سان درست قرآن ڪريم پڙهڻ نصيب ٿيندو آهي❖ مدرسة المدينہ بالغان نماز، وضو ۽ غسل وغيره ضروري احڪام سکڻ جو بهترين ذريعو آهي❖ مدرسة المدينہ بالغان ۾ حاضري جي برڪت سان چڱي صحبت ميسر ايندي آهي❖مدرسة المدينہ بالغان جي برڪت سان قرآن ڪريم پڙهڻ پڙهائڻ جي سعادت ملندي آهي❖مدرسة المدينہ بالغان جي برڪت سان علم دين جي دولت نصيب ٿيندي آهي❖مدرسة المدينہ بالغان جي برڪت سان مدني انعامات تي عمل جو جذبو ملندو آهي❖ مدرسة المدينہ بالغان جي برڪت سان چڱا اخلاق اپنائڻ جو

موقعو ملندو آهي❖ مدرسة المدينہ بالغان جي برڪت سان مسجد ۾ ويهڻ جو ثواب ملندو آهي❖ اچو! مدرسة المدينہ بالغان پڙهڻ جي برڪت تي مشتمل هڪ مدني بهار پڙهو ۽ جهومو، جيئن

بدنگاهي جي عادت ڪان نجات ملي وئي

باب المدينہ (ڪراچي) جو مقيم اسلامي ڀاءُ دعوت اسلامي جي مدني ماحول سان وابستہ ٿيڻ ڪان پهريان فلمون ڊراما ڏسڻ، گانا باجا ٻڌڻ ۽ بد نگاهي ڪرڻ جو عادي هو، نمازن جي پابندي جو بہ ذهن نہ هو. ڪنهن اسلامي ڀائر انفرادي ڪوشش ڪندي ان کي مدرسة المدينہ (بالغان) ۾ شرڪت جي دعوت ڏني، ان مدرسة المدينہ (بالغان) ۾ پڙهڻ شروع ڪري ڏنو. اَلْحَمْدُلِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ مدرسة المدينہ (بالغان) جي برڪت سان هفتہ وار سنتنڀري اجتماع ۾ شرڪت ڪرڻ جو معمول بڻجي ويو ۽ اهو اميراهلسنت دامت برڪاتهم العاليہ جو مريد تي نمازي ۽ مسجد ۾ درس ڏيڻ وارو بڻجي ويو. اَلْحَمْدُلِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ فلمون ڊراما، گاناباجا، بدنگاهي وغيره گناهن کي ڇڏي ڏنو ۽ پنهنجي گهروارن تي بہ انفرادي ڪوشش ڪندي انهن کي بہ نمازي بڻائڻ جي ڪوشش ۾ مصروف آهن.

اگر سُنّتیں سیکھنے کا ہے جذبہ　تم آجاؤ دیگا سِکھا مَدَنی ماحول
بُری صُحبتوں سے کَنارہ کَشی کر　کے اچھوں کے پاس آکے پا مَدَنی ماحول
سَنور جائے گی آخِرت اِنْ شَآءَ اللہ　تم اپنائے رکھو سَدا مَدَنی ماحول
گنہگارو آؤ، سیہ کارو آؤ　گناہوں کو دیگا چُھڑا مَدَنی ماحول

صَلُّوْاعَلَی الْحَبِیب!　　　صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! قرآنِ عظيم اهو مُبارڪ ڪتاب آهي جو جنهن ۾ الله پاڪ ڪيئي اَحڪام نازل فرمايا آهن، انهن مان ڪجهه احڪام اهي آهن جن تي مسلمانن کي عمل ڪرڻ جو حڪم ڏنو ويو آهي مثال طور نماز پڙهڻ، زڪوٰة ادا ڪرڻ، رَمضانُ المبارڪ جا روزا رکڻ، اِستِطاعت هئڻ جي صورت ۾ حج اَدا ڪرڻ، والدين جا حق (Rights) ادا ڪرڻ ۽ انهن سان حُسنِ اخلاق سان پيش اچڻ، رشتيدارن سان حُسنِ سُلُوڪ سان پيش اچڻ، عورتن جو شرعي پردو ڪرڻ، مسلمانن کي سلام ڪرڻ، انهن سان نرمي اختيار ڪرڻ جي علاوه ٻيا ڪوڙ احڪام آهن جن تي عمل جو حڪم ڏنو ويو آهي جڏهن ته چوري ڪرڻ، بدڪاري ڪرڻ، وياج کائڻ، شراب پيئڻ، ڪوڙ ڳالهائڻ، ناجائز ڏيتي ليتي ڪرڻ، بلا وجہ ڪنهن تي غُصّو ڪرڻ، ڪنهن کي بُرن لقبن سان پُڪارڻ جي علاوه مزيد ڪيئي بُرن ڪمن کان بچڻ جو حڪم ڏنو ويو آهي. مطلب ته هن پاڪيزه ڪتاب يعني قرآنِ ڪريم ۾ انهن سڀني شين جو بيان موجود آهي جن تي عمل ڪرڻ جي برڪت سان مسلمانن کي نه صرف دنيا ۾ فائدو پهچندو آهي بلڪ اِنْ شَآءَ اللهعَزَّوَجَلَّ آخرت ۾ به ان جو تمام گهڻو اَجر ۽ ثواب ملندو. تنهنڪري اسان کي گهرجي ته اسان هنن احڪامن تي خُوش دِلي ۽ پابندي سان عمل ڪريون ته جيئن دنيا ۽ آخرت سنورجي وڃي، اچو! هن باري ۾ سيپاري 8 سُوْرَةُ الْاَنْعَام جي آيت نمبر 155 ۾ ارشادِ خداوندي ٻڌو، جيئن ارشاد آهي :

وَهٰذَا كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ مُبٰرَكٌ فَاتَّبِعُوْهُ وَاتَّقُوْا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿۱۵۵﴾	**ترجَمو ڪنز الايمان:** ۽ هِي برڪت وارو ڪِتاب نازل ڪيوسِين پوءِ توهان اُن جِي پيروِي ڪريو ۽ پرهيزگار ٿيو مَن توهان تي رحم ڪيو وڃي.

اُمت تي قرآنِ مجيد جو حق

بيان ڪيل آيت سڳوري تحت ”تفسيرِ صراطُ الْجِنان“ جلد 3 صفحي 247 تي آهي: هن (آيت) مان معلوم ٿيو ته امت تي قرآنِ مجيد جو هڪ حق هي آهي ته اهي هن مبارڪ ڪتاب جي پيروي ڪن ۽ هن جي احڪام جي خلاف ورزي ڪرڻ کان بچن. افسوس! اڄوڪي دور ۾ قرآنِ ڪريم تي عمل (ڪرڻ) جي لحاظ سان مسلمانن جو حال نه ٻڌائڻ جي لائق آهي، اڄ مسلمانن هن ڪتاب جي روزانو تلاوت ڪرڻ جي بدران ان کي گهرن ۾ جُزدان ۽ غِلاف جي زينت بڻائي ۽ دُڪانن تي ڪاروبار ۾ برڪت جي لاءِ رکيو آهي ۽ تلاوت ڪرڻ وارا به صحيح طريقي سان تلاوت نه ٿاڪن ۽ نه اهو سمجهڻ جي ڪوشش ڪن ٿا ته الله ڪريم هن ڪتاب ۾ انهن جي لاءِ ڇا فرمايو آهي. تاريخ شاهد آهي ته جيستائين مسلمانن هن مُقَدَّس ڪتاب کي سيني سان لڳائي هن کي احتياط سان رکيو ۽ ان جي دَستُور ۽ قانونن (Rules) ۽ اَحڪامن تي سختي سان عمل ڪندا رهيا تيستائين سڄي دنيا ۾ انهن جي شوڪت جي هاڪ هئي ۽ غيرن جي دل مسلمانن جو نالو ٻڌي ڏڪڻ لڳندي هئي ۽ جڏهن کان مسلمانن قرآنِ عظيم جي احڪامن تي عمل ڇڏي ڏنو آهي تڏهن کان اهي سڄي دنيا ۾ ذليل

۽ خوار ٿي رهيا آهن ۽ غيرن جا محتاج بڻجي ويا آهن. (صراط الجنان،۳/۲۴۷)

وہ زمانے میں معزز تھے مسلماں ہوکر　　اور ہم خوار ہوئے تارکِ قرآں ہو کر

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب!　　صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! بيان ڪيل آيت سڳوري ۽ ان جي تفسير مان معلوم ٿيو ته قرآنِ ڪريم جي احڪامن تي عمل نه ڪرڻ جو دُنيوي نُقصان ته پنهنجي جڳهہ، اُخروي نُقصان به اِنتهائي شديد آهي، يقيناً جنهن پنهنجي زِندَگي ۾ الله ۽ ان جي رسول صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جي احڪامن تي عمل ناهي ڪيو، الله ۽ ان جي پياري رسول صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ کي راضي نه ڪيو اهو دنيا ۾ به ذليل ۽ خوار ٿيندو ۽ آخرت ۾ به ان جي سخت پڪڙ ٿيندي.

فتنن کان بچڻ جو طريقو

امير المومنين حضرت سَيدُنا علي المرتضيٰ،شيرِخدا رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ کان روايت آهي ته نبي ڪريم صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جن ارشاد فرمايو: عنقريب هڪ فتنو پيدا ٿيندو. مون عرض ڪيو: يا رسولَ الله صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ! ان کان بچڻ جو طريقو ڇا هوندو؟ پاڻ سڳورن صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جن ارشاد فرمايو: الله تعاليٰ جو ڪتاب، جنهن ۾ توهان کان اڳ وارن ۽ بعد وارن جون خبرون آهن ۽ توهان جا

آپس(پاڻ) جا فيصلا آهن، قرآن فيصلو ڪندڙ آهي ۽ اهو ڪو مذاق نہ آهي. جيڪو ظالم ان کي ڇڏي ڏيندو الله تعاليٰ ان کي تباھ ڪندو ۽ جيڪو ان جي غير ۾ هدايت ڳولهيندو الله تعاليٰ ان کي گمراھ ڪندو، اهو الله تعاليٰ جي مضبوط رَسّي ۽ حڪمت وارو ذڪر آهي، اهو سڌو رستو آهي، قرآن اهو آهي جنهن جي برڪت سان خواهشات بگڙجندي ناهي، ٻيون زبانون گڏجي ان کي مشڪوڪ نہ ٿيون بڻائي سگهن، جنهن کان عالم بي پروا نہ ٿا ٿين، جيڪو گهڻو دُهرائڻ سان پراڻو ناهي ٿيندو، جنهن جا عجائبات ختم نٿا ٿين، قرآن ئي اهو آهي جو جڏهن ان کي جِنّن ٻڌو تہ اهو چوڻ کان بغير نہ رهي سگهيا تہ اسان عجيب قرآن ٻڌو آهي جيڪو چڱائي جي رهبري ڪندو آهي پوءِ اسان ان تي ايمان آندو، جيڪو قرآن جو قائل هجي اهو سچو آهي، جنهن هن تي عمل ڪيو اهو ثواب ماڻيندو، جيڪو هن جي مطابق فيصلو ڪندو اهو انصاف ڪرڻ وارو هوندو ۽ جيڪو هن ڏانهن سڏي تہ ضرور اهو سڌي راھ ڏانهن سڏيو ويو.(ترمذي، ڪتاب فضائل القرآن، باب ما جاء في فضل القرآن، ۴/۴۱۴، حديث: ۲۹۱۵ ملتقطاً)

قرآني احڪامن تي عمل جي ترغيب

حضرت علامہ اسماعيل حقي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا: الله پاڪ جي ڪتابن مان مقصد ان جي تقاضن جي مطابق عمل ڪرڻ آهي، نہ هي تہ رڳو زبان سان بِالتَّرتيب ان جي تلاوت ڪرڻ. ان جو مثال هي آهي تہ جڏهن ڪو بادشاھ

پنهنجي سلطنت جي ڪنهن حڪمران ڏانهن ڪو خط موڪلي ۽ ان ۾ حڪم ڏي تہ فلاڻي فلاڻي شهر ۾ ان جي لاءِ هڪ محل تعمير ڪيو وڃي ۽ جڏهن اهو خط ان حڪمران تائين پهچي تہ هو ان ۾ ڏنل حڪم جي مطابق محل تعمير نہ ڪري البت ان خط کي روزانو پڙهندو رهي، تہ جڏهن بادشاهہ اتي پهچندو ۽ محل تعمير ٿيل نہ ڏسندو تہ ظاهر آهي تہ هو حڪمران عتاب بلڪ سزا(Punishment) جو حقدار ٿيندو ڇو تہ ان بادشاهہ جو حڪم پڙهڻ جي باوجود ان تي عمل نہ ڪيو پوءِ قرآن بہ انهيءَ خط جيان آهي جنهن ۾ الله پاڪ پنهنجن ٻانهن کي حڪم ڏنو تہ هو دين جي ارڪان جيئن نماز ۽ روزو وغيره جي تعمير ڪن ۽ ماڻهو فقط قرآن مجيد جي تلاوت ڪندا رهن ۽ الله پاڪ جي حڪم تي عمل نہ ڪن تہ انهن جو فقط قرآنِ مجيد جي تلاوت ڪندو رهڻ حقيقي طور تي فائديمند ناهي. (روح البيان، البقرة، تحت الآية: ١،٦٤/١٥٥،ملخصاً)

قرآن جا احڪام ۽ اسان جي حالت

”تفسيرِ صراطُ الجنان“ جلد 3 صفحي 467 تي آهي: قرآنِ مجيد جي اَحڪام تي عمل جي سلسلي ۾ اسان پنهنجي اَسلاف (بُزرگن) جي حال ۽ پنهنجي حال جي ڀيٽ ڪريون تہ موجوده دَور ۾ مسلمانن جي مجموعي صورتِ حال تمام گهڻي تشويشناڪ نظر اچي رهي آهي ڇوتہ اڄڪلهہ مسلمان قرآنِ مجيد تي عمل کان گهڻو پري ٿي چڪا آهن ۽ دنيا جي نعمتن ۽ رنگينين تي مطمئن نظر اچي رهيا آهن.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تلاوتِ قرآن جو حڪم ۽ قرآن شريف جا تقاضا

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! جهڙي طرح اسان کي قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪرڻ جو حڪم ڏنو ويو ۽ ترغيب جي لاءِ احاديثِ مُبارڪہ ۾ ان جو گهڻيون فضيلتون بيان ڪيون ويون آهن اهڙي طرح اسان کي ان جي اَحڪامن تي عمل ڪرڻ جو بہ حڪم ڏنو ويو آهي ۽ جيڪي ماڻهو قرآنِ پاڪ ۾ بيان ڪيل احڪامن تي عمل نٿا ڪن انهن جي لاءِ عذابات جون سخت وعيدون بہ بيان ٿيون آهن. اسان کي گهرجي تہ قرآنِ پاڪ جي تلاوت سان گڏوگڏ ترجمو ڪنزالايمان ۽ ان سان گڏ تفسير صراطُ الجنان/ خزائنُ العرفان يا نُورُالعرفان جو مُطالعو (Study) بہ ڪريون ڇوتہ قرآن ۾ غور وفڪر ڪرڻ ان کي سمجهڻ بہ اعليٰ درجي جي عبادت آهي، امام غزالي رَحۡمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيۡه فرمائن ٿا تہ هڪ آيت سمجهي ۽ غور و فڪر ڪري پڙهڻ بغير غور و فڪر ڪري پورو قرآن پڙهڻ کان بهتر آهي. (احياء العلوم، ڪتاب التفڪر، بيان مجاري الفڪر، ۱۷۰/۵) اڄو! قُرآني اَحڪامن تي عمل نہ ڪرڻ وارن جو قبر ۾ ڪهڙو انجام ٿيندو آهي ان باري ۾ هڪ عبرت ناڪ حڪايت ٻڌو، جيئن

مصر جو بادشاه

حضرت سَيِدُنا محمد بن علي مراداني رَحۡمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيۡه فرمائن ٿا: هڪ ڀيري مان

(بادشاھ مصر) ” احمد بن طولون“ جي قبر وٽان لنگھيس تہ ڏٺم ھڪ شخص ان جي قبر تي قرآن ڪريم جي تلاوت ڪري رھيو آھي. پوءِ ائين ٿيو جو ان شخص ”احمد بن طولون“ جي قبر تي اچڻ ڇڏي ڏنو. ڪافي عرصي بعد منھنجي ان سان ملاقات ٿي تہ مون پڇا ڪئي: ڇا تون اھو ئي شخص نہ آھين جيڪو ”احمدبن طولون“ جي قبر وٽ قرآن پاڪ پڙھندو ھئين؟ تہ ھو چوڻ لڳو: اوھان درست فرمايو، مان ئي ابن طولون جي قبر وٽ قرآن پڙھندو ھئس ڇوتہ ھو اسان جو حاڪم ھو ۽ عدل وانصاف جي معاملي ۾ مشھور(Famous) ھو تنھنڪري مون ھن ڳالھ کي پسند ڪيو تہ ان جي لاءِ ايصالِ ثواب ڪيان ۽ ھن نِيت سان مون ان جي قبر وٽ قرآن ڪريم جي تلاوت ڪرڻ شروع ڪري ڏني. حضرت سَيدُنا محمد بن علي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا، مون ان شخص کان پڇيو: پر ھاڻي توھان اتي تلاوت ڇو نٿا ڪيو؟ ھو شخص چوڻ لڳو: ھڪ رات مون خواب ۾ ”احمد بن طولون“ کي ڏٺو، ان مون کي چيائين: توھان منھنجي قبر تي قرآن جي تلاوت نہ ڪريو. مون چيو: اوھان مون کي تلاوتِ قرآن کان ڇو منع ڪري رھيا آھيو؟ ان جواب ڏنو: جڏھن بہ توھان قرآنِ مجيد جي ڪا آيت تلاوت ڪندا آھيو تہ مون کي مٿي تي زور دار چوٽ ھنئي ويندي آھي ۽ چيو ويندو آھي: ڇا تو دنيا ۾ اھا آيت نہ ٻڌي ھئي؟ تنھنڪري ان خواب کان بعد مون ”احمد بن طولون“ جي قبر تي تلاوت ڪرڻ ڇڏي ڏنو.

(عيون الحڪايات ،ص٢٠٣)

قرآن تي عمل نہ ڪرڻ جي سزا

بزرگانِ دين رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِين کان منقول آهي: بعض اوقات ٻانهو هڪ سورت شروع ڪندو آهي تہ ان کي پوري پڙهڻ تائين ملائڪ ان جي لاءِ رحمت جي دعا ڪندا آهن ۽ ڪڏهن ٻانهو هڪ سورت شروع ڪندو آهي تہ ان کي پوري پڙهڻ تائين ملائڪ ان تي لعنت موڪليندا آهن. عرض ڪيو ويو: ائين ڇو؟ فرمايائون: جڏهن هو ان جي حلال کي حلال ۽ حرام کي حرام سمجهندو آهي تہ ملائڪ ان جي لاءِ رحمت جي دعا ڪندا آهن نہ تہ لعنت موڪليندا آهن.

(احياء العلوم،کتاب آداب تلاوة القرآن،۱/۳۶۵)

قرآن تي عمل نہ ڪرڻ وارا

نور جي پيڪر، تمام نبين جي سَروَرصَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جن ارشاد فرمايو: قيامت جي ڏينهن قرآن کي هڪ شخص جي صورت عطا ڪئي ويندي، پوءِ ان کي هڪ اهڙي شخص وٽ آندو ويندو جيڪو قرآن جو عالم هئڻ جي باوجود ان جي حڪم جي مخالفت ڪندو رهيو، قرآن ان جي مخالفت ڪندي چوندو: اي منهنجا رب! هن منهنجو علم حاصل ڪيو پر اهو نهايت بُرو عالم آهي، هن منهنجي حدود جي خلاف ورزي ڪئي، منهنجي فرضن کي ضائع ڪيو، منهنجي نافرماني ۾ لڳو رهيو ۽ منهنجي اطاعت کي ڇڏي ڏنو. قرآن ان تي دلائل سان ڳڏ الزام لڳائيندو رهندو ايستائين جو چيو ويندو: هن جي باري ۾

تنهنجو معاملو تنهنجي حوالي آهي. قرآن ان جو هٿ پڪڙي وٺي ويندو ايستائين جو ان کي جهنم ۾ هڪ چٽان تي منهن ڀر ڪِرائي ڇڏيندو.

(مصنف ابن ابي شيبه، کتاب فضائل القرآن، من قال: يشفع القرآن... الخ، ۱۶۹/۷، حديث:۱ملتقطاً)

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! ڏٺي وجو! بيان ڪيل حديثن مطابق جيڪي ماڻهو قرآن جي پاسداري نٿا ڪن، قرآنِ پاڪ بروزِ قيامت الله ڪريم جي بارگاهه ۾ اهڙن ماڻهن جي شڪايت (Complain) ڪندو، جيڪي ماڻهو قرآن جي حلال ۽ حرام تي عمل نٿا ڪن اهي ملائڪن جي لعنت جا حقدار ٿيندا آهن. الله پاڪ اسان کي قرآنِ ڪريم جي احڪامن تي عمل ڪرڻ جي توفيق عطا فرمائي ۽ اسان کي قبر ۽ حشر جي عذاب کان محفوظ رکي، دين ۽ دنيا ۾ عافيت ۽ ڪرم وارو معاملو فرمائي، قرآنِ حڪيم کي اسان جي لاءِ نجات جو ذريعو بڻائي ۽ ان جي برڪت سان اسان کان هميشه راضي رهي.

ہر کام شریعت کے مطابق میں کروں کاش! یا رب تو مُبلِّغ مجھے سُنّت کا بنا دے
میں جھوٹ نہ بولوں کبھی گالی نہ نکالوں اللہ مرض سے تو گناہوں کے شفا دے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! قرآنِ پاڪ کي بهتر طريقي سان سمجهڻ، ان جي احڪامن جي باري ۾ ڄاڻڻ جي لاءِ مڪتبة المدينه جو شايع ٿيل

تفسير ”صِراطُ الجنان“ مان روزانو ترجمو ۽ تفسير ٻُڌڻ يا ٻڌائڻ يا وري اِنفرادي طور تي پڙهڻ جي عادت بڻايو ۽ ثواب جو وڏو خزانو گڏ ڪريو. اچو! تفسير صراط الجنان جون ڪجھ نمايا خاصيتون (Qualities) ٻڌون ٿا:

”تفسير صراط الجنان“ جو تعارف

(1) تفسير صِراطُ الجنان ۾ هر آيت جا 2 ترجما ڏنا ويا آهن، هڪ اعليٰ حضرت مولانا شاهه امام احمد رضا خان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه جي ڪنزالايمان مان، ٻيو ترجمو آسان اُردو ۾ ڪنزُالعرفان جي نالي سان. (2) تفسير صِراطُ الجنان ۾ قابلِ اعتماد علماءِ ڪرام جي قديم ۽ جديد قرآني تفسيرن ۽ ٻين اسلامي عُلومن تي لکيل ڪتابن، خاص ڪري اعليٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه جي لکيل ڪثير ڪتابن مان ڪلام اَخذ ڪري آسان انداز ۾ پيش ڪيو ويو آهي.(3) تفسير صِراطُ الجنان نه وڏيڪ ڊگهو آهي نه ئي نهايت مختصر، بلڪ متوسط ۽ جامع آهي. (5) تفسير صِراطُ الجنان ۾ وس آهر آسان انداز اختيار ڪيو ويو آهي ته جيئن عام اسلامي ڀائر به هن مان فائدو حاصل ڪري سگهن.(6) تفسير صِراطُ الجنان ۾ اعمال جي اِصلاح جي لاءِ مُعاشرتي بُرائين جو تذڪرو ۽ معاشرتي برائين جا عذاب بيان ڪيا ويا آهن.(7) تفسير صِراطُ الجنان ۾ باطني بيمارين جي باري ۾ به تفصيل سان ڪلام ڪيو ويو آهي.(9) تفسير صِراطُ الجنان ۾ والدين، رِشتيدارن، يتيمن، پاڙيسرين وغيره سان سٺو سلوڪ ڪرڻ

۽ صِلہ رحمي ڪرڻ جي باري ۾ بہ اِصلاحي مواد موجود آهي. (10) تفسير صِراطُ الجنان ۾ عقائدِ اهلسنّت ۽ معمولاتِ اهلسنّت جي دلائل سان وضاحت ڪئي وئي آهي. اوهان بہ نيت ڪريو تہ روزانو گهٽ مان گهٽ ٽي آيتون ترجمي ۽ تفسير سان ”صراط الجنان“ جو مطالعو ڪنداسين ۽ قرآنِ پاڪ جي تعليمات تي نہ صرف پاڻ عمل ڪنداسين بلڪ ٻين اسلامي ڀائرن کي بہ ترغيب ڏياريندا سين. اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

یہی ہے آرزو تعلیم قرآن عام ہوجائے	ہر اک پرچم سے اونچا پرچم اسلام ہوجائے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

مجلس ”مدرسة المدينہ“

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! قرآنِ پاڪ جي تعليم عام ڪرڻ، نيڪ ماڻهن جي صحبت ماڻڻ، احڪامِ قرآن تي عمل ڪرڻ جو ذهن بڻائڻ جي لاءِ عاشقانِ رسول جي مدني تحريڪ دعوتِ اسلامي سان وابستہ ٿي وڃو. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ دعوتِ اسلامي ڪم و بيش 104 شعبن ۾ دينِ متين جي خدمت ۾ مصروفِ عمل آهي، جنهن مان هڪ شعبو ”مجلس مدرسة المدينہ“ بہ آهي. هن مجلس (Depart) جي ڪوشش سان مُلڪ ۽ بيرونِ ملڪ حفظ ۽ ناظره جا هزارين

مدارِس بنام ”مدرسة المدينہ“ (للبنين ۽ للبنات، جزوقتي، رهائشي) قائم آهن. دعوتِ اسلامي جي مدرسة المدينہ مان اجا تائين مجموعي طور تي تقريبًا 74329 (چوهتّر هزار ٽي سو اُوڻٽيهه) مدني منّا ۽ مدني منّيون قرانِ ڪريم حفظ ڪرڻ جي سعادت ماڻي چڪا آهن، جڏهن تہ ناظره مڪمل ڪرڻ وارن جو تعداد ڪم و بيش215822 (ٻہ لک پندرهن هزار اٺ سو ٻاويهہ) آهي. هاڻي تائين ملڪ ۽ بيرونِ ملڪ ۾ مدرسة المدينہ(للبنين وللبنات) جو تعداد ڪم وبيش 2761 (ٻہ هزار ست سو ايڪهٺ) آهي، ۽ انهن ۾ تقريباً 128413 (هڪ لک اناويهه هزار چار سو تيرهن) مَدَني مُنّن ۽ مَدَني مُنّين کي حفظ ۽ ناظِره جي مفت تعليم ڏني پئي وڃي.

اوهان بہ پنهنجن مدني منن ۽ منين کي مدرسة المدينہ ۾ داخلا ڏياريو ۽ پاڻ بہ مدرسة المدينہ بالغان ۾ شرڪت جي نيت ڪريو اِنْ شَآءَ اللهعَزَّوَجَلَّ ان جو ڪوڙ برڪتون نصيب ٿينديون.

اللہ کرم ایسا کرے تجھ پہ جہاں میں	اے دعوتِ اسلامی تری دھوم مچی ہے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب!　　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

بيان جو خلاصو

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! اڄ جي هفتيوار سُنّتن ڀري اجتماع ۾ اسان ٻڌو تہ

* قرآنِ پاڪ ۾ اسلام جي فرضن جي ادائيگي جو حڪم ڏنو ويو آهي.
*قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪرڻ سان آفتون، مصيبتون ختم ٿينديون آهن.
* قرآنِ پاڪ جي احڪامن تي عمل ڪرڻ سان جنت ۾ داخلو نصيب ٿيندو.
*قرآنِ پاڪ تي عمل نہ ڪرڻ وارا دنيا ۽ آخرت ۾ ذليل ۽ رسوا ٿيندا آهن.
*قرآنِ پاڪ ۾ آئنده ٿيندڙ واقعن جون خبرون بہ موجود آهن.
*قرآنِ پاڪ ۾ نيڪ ماڻهن جي لاءِ نصيحت ۽ هدايت آهي.
* قرآنِ پاڪ ۾ اڳوڻين امتن جا واقعا بيان ڪيا ويا آهن.

الله پاڪ اسان کي قرآنِ پاڪ جي تلاوت ڪرڻ ۽ هن ۾ موجود احڪامن تي عمل ڪرڻ جي توفيق عطا فرمائي. آمِين بِجَاہِ النَّبِی الاَمِين صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَيْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِيۡب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مٺامٺا اسلامي ڀائرو! بيان کي ختم ڪندي سنّت جي فضيلت ۽ ڪجھ سنّتون ۽ آداب بيان ڪرڻ جي سعادت حاصل ڪيان ٿو، تاجدار رسالت، شهنشاهِ نُبُوَّت، مصطفيٰ جانِ رحمت صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَيْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جو فرمان جنّت نشان آهي: جنهن منهنجي سنّت سان محبت ڪئي ان مون سان محبت ڪئيءَ جنهن مون سان محبت ڪئي اهو جنّت ۾ مون سان گڏ هوندو. (1)

سینہ تِری سُنَّت کا مدینہ بنے آقا جنّت میں پڑوسی مجھے تُم اپنا بنانا

1...مشكاة الصابيح،كتاب الايمان،باب الاعتصام بالكتاب والسنة،٩٧/١،حديث:١٧٥

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تلاوت ڪرڻ جون سُنتون ۽ آداب

مٺا مٺا اسلامي ڀائرو! اچو! تلاوت جون سنتون ۽ آداب جي باري ۾ ڪجھ مدني گل ٻڌڻ جي سعادت حاصل ڪيون ٿا. پھريان 2 فرمان مصطفي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ ملاحظ ڪريو. (1) فرمايائون: قرآن پڙهو ڇوتہ اهو قيامت جي ڏينهن پنھنجي اصحاب جي لاءِ شفيع (شفاعت ڪرڻ وارو) ٿي ايندو. (مسلم ، ڪتاب صلاة المسافرين وقصرها، باب فضل قراء ة القرآن وسورة البقرة، ص٣١٤، حديث:١٨٧٤) (2) فرمايائون: منهنجي اُمَّت جي افضل عبادت تلاوتِ قرآن آهي. (شعب الايمان للبيهقي، باب في تعظيم القرآن، فصل في ادمان تلاوته، دون اللفظ"تلاوة" ٢/٣٥٤،حديث:٢٠٢٢)☆قرآنِ پاڪ کي سني آواز سان ۽ رکي رکي پڙهڻ سنت آهي.(احياء العلوم،١/٨٣٣) ☆مستحب هي آهي تہ باوضو قبلي ڏانهن منهن ڪري سنا ڪپڙا پائي تلاوت ڪري. (بهار شريعت،جلد١، حصه٣، ص٥٥٠)☆تلاوت جي شروع ۾ ''اَعُوْذُ'' پڙهڻ مستحب آهي ۽ سورت جي ابتداء ۾ ''بِسْمِ الله'' پڙهڻ سنت آهي نہ تہ مستحب آهي.(صراط الجنان،١/٢١)☆قرآن مجيد ڏسي پڙهڻ زباني پڙهڻ کان افضل آهي. (صراط الجنان،١/٢١) ★ قرآن پاڪ ڏسي تلاوت ڪرڻ تي ٻہ هزار نيڪيون لکيون وينديون آهن ۽ زباني پڙهڻ تي هڪ هزار.(ڪنزالعمال،ڪتاب الاذڪار،قسم الاقوال،الباب في تلاوةالقرآن الخ رقم٢٣٠١،ج١،ص٢٦٠ملخصاً) ★قرآنِ ڪريم جي تلاوت وقت روئڻ مستحب آهي. (صراط الجنان ، ٥/٥٢٦) ★ جڏهن بلند آواز سان قرآن مجيد پڙهيو وڃي تہ تمام حاضرين تي ٻڌڻ فرض آهي، جڏهن تہ اهو

مجمع قرآنِ مجيد ٻڌڻ جي غرض سان حاضر هجي نہ تہ هڪ جو ٻڌڻ ڪافي آهي توڙي جو باقي ماڻهو پنهنجي ڪم ۾ مصروف هجن. (صراط الجنان،۱/۲۲)★مجمعي ۾ سڀئي ماڻهو بلند آواز سان پڙهن اهو حرام آهي جيڪڏهن ڪجهہ شخص پڙهڻ وارا هجن تہ حڪم آهي تہ آهستہ پڙهن. (صراط الجنان،۱/۲۲)★ ٽي ڏينهن کان گهٽ ۾ قرآن ڪريم ختم نہ ڪري بلڪ گهٽ مان گهٽ ست ڏينهن يا چاليهہ ڏينهن ۾ قرآن ڪريم ختم ڪري تہ جيئن معنيٰ و مطلب کي سمجهي تلاوت ڪري. (عجائب القرآن ،ص۲۳۸)★ترتيل سان اطمينان سان ۽ رکي رکي تلاوت ڪري.(عجائب القرآن ،ص۲۳۸)☆ تلاوت جي لاءِ سڀ کان افضل وقت سڄي سال ۾ رمضان شريف جا آخري ڏهہ ڏينهن ۽ ذوالحجہ جا شروعاتي ڏهہ ڏينهن آهن .(عجائب القرآن ،ص۲۳۹)☆ رات ۾ تلاوت جو بهترين وقت مغرب ۽ عشاء جي وچ وارو آهي ۽ ان کان پوءِ اڌ رات کان بعد ۽ ڏينهن ۾ سڀ کان بهترين صبح جو وقت آهي. (عجائب القرآن ،ص۲۳۹)☆غسل خانو ۽ نجاست جي هنڌن ۾ قرآن شريف پڙهڻ ناجائز آهي.(جنتی زیور ، ص۳۰۰)★ رات جي وقت تلاوت جي ڪثرت ڪري ڇوتہ ان وقت ذهن پرسڪون ۽ دل مطمئن هوندو آهي. (عجائب القرآن ،ص۲۳۹)★بازارن ۽ ڪارخانن ۾ جتي ماڻهو ڪم ۾ لڳل هجن زور سان قرآن شريف پڙهڻ ناجائز آهي.(جنتی زیور ،ص۳۰۱)★ جيڪو شخص غلط پڙهندو هجي تہ ٻڌڻ واري تي واجب آهي تہ ٻڌائي ڇڏي، بشرط هي تہ ٻڌائڻ سبب ڪينو ۽ حسد پيدا نہ ٿئي.(صراط الجنان،۱/۲۲)

طرح طرح جون هزارين سنتون سکڻ جي لاءِ مکتبة المدينہ جي شايع ٿيل

ڪتاب 312 صفحن تي مشتمل ڪتاب ”بهار شريعت“ حصو 16 ۽ 120 صفحن جو ڪتاب“سنتيں ۽ آداب” هديو ڏئي حاصل ڪيو ۽ پڙهو. سنتن جي تربيت جو هڪ بهترين ذريعو دعوت اسلامي جي مدني قافلن ۾ عاشقان رسول سان گڏ سنتن ڀريو سفر آهي.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

دعوتِ اسلامي جي هفتيوار سنتن ڀري اِجتِماع ۾ پڙهيا ويندڙ 6 درود شريف ۽ 2 دعائون

(1) جمعي جي رات جو دُرُود

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الْحَبِيْبِ الْعَالِي الْقَدْرِ الْعَظِيْمِ الْجَاهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ وَسَلِّمْ

بزرگن فرمايو آهي تہ جيڪو شخص هر جمعرات (جمعہ ۽ خميس جي وچين رات) هن دُرُود شريف کي پابندي سان گهٽ ۾ گهٽ هڪ ڀيرو پڙهندو موت جي وقت سرڪار مدينہ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي زيارت ڪندو ۽ قبر ۾ داخل ٿيڻ وقت بہ ايستائين هو ڏسندو تہ سرڪار مدينہ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ ان کي پنهنجي هٿن سان قبر ۾ داخل ڪري رهيا آهن.(1)

(2) سمورا گُناه مُعاف

1...افضل الصلوات على سيد السادات، الصلاة السادسة والخمسون، ص151ملخصًا

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِهٖ وَسَلِّمْ

حضرتِ سَيِّدُنا انس رَضِیَ اللہ تَعَالٰی عَنْہ کان روايت آهي تہ تاجدارِ مدينه صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن فرمايو: جيڪو شَخص هي دُرُود شريف پڙهي جيڪڏهن بيٺل هو تو ويهڻ کان پهريان ۽ ويٺل هو تہ بيهڻ کان پهريان، ان جا گناھ معاف ڪيا ويندا.(1)

(3) رَحمت جا ستر دروازا

صَلَّى اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّدٍ

جيڪو هي دُرُود شريف پڙهندو آهي ان تي رحمت جا ستر دروازا کوليا ويندا آهن.(2)

(4) ڇهه لک دُرُود شريفن جو ثواب

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَدَدَ مَا فِیْ عِلْمِ اللّٰهِ صَلَاةً دَآئِمَةً بِدَوَامِ مُلْكِ اللّٰهِ

حضرت اَحمد صاوِي عَلَيهِ رَحمَةُ اللهِ الهَادِی ڪن بُزرگن کان نقل ڪن ٿا هن دُرُود شريف کي هڪ ڀيرو پڙهڻ سان ڇهه لک دُرُودشريف پڙهڻ جو ثواب حاصل ٿيندو آهي.(3)

(5) قُربِ مُصطَفٰي صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

---

[1]...افضل الصلوات على سيد السادات، الصلاة الحادية عشرة، ص 65

[2]...القول البديع، الباب الثانی، ص277،

[3]...افضل الصلوات على سيد السادات، الصلاة الثانية والخمسون، ص149

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا تُحِبُّ وَتَرضٰى لَهٗ

هڪ ڏينهن هڪ شَخص آيو تہ حُضُورِ اَنور صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ کيس پنهنجي ۽ صِدّيقِ اڪبر رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنهُ جي وچ ۾ ويهاريو، انهيءَ تي صَحابَہ ڪرام رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنهُم کي تَعَجُّب ٿيو تہ اهو مرتبي وارو شخص ڪير آهي جڏهن اهو هليو ويو تہ سرڪار مدينہ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جن فرمايو: هو جڏهن مون تي دُرُودِ پاڪ پڙهندو آهي تہ هيئن پڙهندو آهي.[1]

(6) دُرُود شَفَاعت

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّاَنْزِلْهُ الْمَقْعَدَ الْمُقَرَّبَ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

شافع امم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جن جو فرمان معظم آهي : جيڪو شخص هي درود پاڪ پڙهي ان جي لاءِ منهنجي شفاعت واجب ٿي ويندي آهي.[2]

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(1) هڪ هزار ڏينهن جون نيڪيون

جَزَى اللّٰهُ عَنَّا مُحَمَّدًا مَا هُوَ اَهْلُهٗ

حضرتِ سَيِّدُنا ابنِ عباس رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهما کان رِوايت آهي تہ سرڪارِ مدينہ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جن فرمايو: هي درود شريف پڙهڻ واري جي لاءِ ستر فرشتا هڪ هزار ڏينهن تائين

---

[1]...القول البديع، الباب الاول، ص125

[2]... الترغيب والترهيب، ج ٢، ص ٣٢٩، حديث ٣١

نيڪيون لکندا آهن.[1]

(2) ڄڻ شبِ قدر حاصل ڪري ورتي

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْحَلِيْمُ الْكَرِيْمُ، سُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيْم

(خداءِ حليم و ڪريم کان سواءِ ڪوئي عبادت جي لائق ناهي، الله عَزَّ وَجَلَّ پاڪ آهي جيڪو ستن آسمانن ۽ عرشِ عظيم جو پروردگار آهي)

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ: **جنهن هن دُعا کي ٽي ڀيرا پڙهيو ڄڻ ان شبِ قدر کي حاصل ڪري ورتو.** (ابنِ عساڪر ج 19، ص 155، حديث 4455)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

---

[1] … مجمع الزوائد،ڪتاب الادعية،باب فی ڪيفية الصلاة…الخ،254/10،حديث:17305